

**'n MAATSKAPLIKEWERKERSPEKTIEF OP SWART GETROUDE
STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES AAN DIE UNIVERSITEIT
VAN PRETORIA**

deur

SONIKA DU PREEZ

Voorgelê ter vervulling van die vereistes
vir die graad

MAGISTER ARTIUM IN MAATSKAPLIKE WERK

in die

FAKULTEIT LETTERE EN WYSBEGEERTE

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

STUDIELEIER: PROF. M.S.E. DU PREEZ

PRETORIA

OKTOBER 1999

DANKBETUIGING

Graag wil ek die volgende mense bedank:

1. My studieleier, Prof. M.S.E. du Preez , vir haar leiding, geduld en motivering ten opsigte van die voltooiing van die ondersoek.
2. Mev. M. Nolte van Studente Steundienste vir haar professionele raad en persoonlike bystand.
3. My vriende, met besondere verwysing na Marietjie Yssel, Gerhard Jacobs, Gerhard Wessels en Maarten Coetsee, vir hul ondersteuning en aanmoediging.
4. My broer, Carl du Preez, en suster, Elane du Preez, vir hul hulp en bystand tydens die laaste paar maande in die finalisering van die ondersoek.
5. Laastens maar die belangrikste aan my Skepper wat my altyd in tye van nood of blydschap bystaan en slyp met ervaring en kennis.

OPSOMMING

TITEL: 'n Maatskaplikewerkperspektief op swart getroude studente in die akkulturasieproses aan die Universiteit van Pretoria

KANDIDAAT: Sonika du Preez

DEPARTEMENT: Departement Maatskaplike Werk

STUDIELEIER: Prof. M.S.E. du Preez

GRAAD: Magister Artium in Maatskaplike Werk

Sedert die negentigerjare het sosio-ekonomiese, maatskaplike en politieke veranderinge in Suid-Afrika, tot veranderinge in swart gemeenskappe aanleiding gegee (De Haas, 1989:5). Armoede, swak behuising, werkloosheid, die ontbreking van ontspanningsfasiliteite en die migrasielandboustelsel is 'n paar van die faktore wat 'n negatiewe invloed op die stabiliteit van die swart huwelike en gesinne het. Viljoen (1994:6) vermeld dat die apartheidstelsel wel 'n verdere negatiewe invloed op die swart gesin in Suid-Afrika het. Min literatuur ten opsigte van hierdie negatiewe invloed is beskikbaar en daarom moet die maatskaplikewerkpraktyk navorsing hieroor aanmoedig om relevant en effektief te bly.

Navorsing in hierdie verband is van groot belang en daarom vermeld Malan (1992:30): "Wat Afrika betref, is die mate van akkulturasie in 'n Westerse rigting en blootstelling aan Westerse denkwyses 'n belangrike faktor wat vir die wisselende individuele aksente verantwoordelik is. Groot vindingrykheid sal nodig wees om die tradisionele waardestelsels van swart mense suksesvol te verreken en by 'n geïntegreerde ontwikkelingsmodel in te bou waarin 'n brug tussen die Eerste en Derde Wêreld gebou word." Die

navorser stem saam met Strydom (1995:123) dat maatskaplike hulpverlening nie aan die hand van die Westerse riglyne aan die swart individu, in die huwelik en binne die gesin aangebied kan word nie. Die probleme in die pluralistiese samelewing en die verskillende kulture kan nie deur 'n homogene terapeutiese intervensie aangespreek word nie. Nuwe inheemse modelle moet ontwikkel word om grotendeels van nuwe intervensiestrategieë vir huweliksvoorbereiding en -berading, gebruik te maak.

Na aanleiding van die bogenoemde bespreking vind groot kulturele verskille, invloede, veranderings en aanpassings tussen die Afrika en Westerse kultuur in Suid-Afrika plaas. Laasgenoemde word deur die proses van akkulturasie gekenmerk. Hierdie aanpassing by veranderinge en die ontwikkeling van "nuwe" kenmerke in die swart huwelike moet bestudeer word, om soos reeds vermeld nuwe inheemse modelle vir huweliksbegeleiding aan swart egpare, te ontwikkel. Die uiteindelijke langtermyn doel van hierdie ondersoek is om die gevolgtrekkings te benut vir die verbetering van die kwaliteit van die swart huwelik en familie in al die etniese groepe, om sodoende rekonstruksie van die gemeenskap in Suid-Afrika te bewerkstellig. Daarom vind 'n oorkoepelende studie van al vier die etniese groepe in Suid-Afrika plaas.

Vir die uitvoering van die studie verwys die tradisionele huwelik na die huwelik van die vier etniese swart bevolkingsgroepe in Suid-Afrika, terwyl die moderne huwelik na die Westerse huwelik verwys. Die swart bevolkingsgroepe in Suid-Afrika word volgens Van Warmelo in Steyn, Strijdom, Viljoen & Bosman (1987:29) antropologies in vier verskillende etniese groepe verdeel, naamlik die Nguni, die Sotho, Tsonga Shangaan en Venda. Volgens laasgenoemde outeur is daar wel ooreenkomste en 'n graad van kulturele kohesie. As gevolg hiervan kan daar 'n breedvoerige algemene studie ten opsigte van die swart huwelike in Suid-Afrika gedoen word.

Om laasgenoemde te bewerkstellig het die navorser die swart getroude student in die akkulturasieproses aan die Universiteit van Pretoria as teikengroep gebruik. Praktiese ondervinding en die identifisering van verhoudings- en huweliksprobleme onder swart getroude studente by Studente Steundienste aan die Universiteit van Pretoria, het die navorser tot die uitvoering van hierdie studie gemotiveer. Die bogenoemde veranderinge het sedert die negentigerjare tot 'n toename van swart studente aan blanke universiteite aanleiding gegee. Hierdie toename word aan die toename in demokrasie, die afstelling van rassisme, die klem op gelyke regte en hoër akademiese kwalifikasies onder die swart bevolking, toegeskryf (Young, Ekeler, Sawyer & Prichard, 1994:504). Hierdie verskynsel het tot die toename aan studente se aanvraag na huweliksberading by sielkundige en maatskaplike dienste op kampus, aanleiding gegee (Dickstein, 1991:471).

In huweliksberading volgens die Westerse modelle, bestaan die huwelik nie alleen uit die huweliksluiting tussen 'n man en 'n vrou nie, maar ook uit die somtotaal van die komponente of samestellende dele van die huweliksverhouding (Alpaslan, 1994:19). Min inligting is ten opsigte van die komponente van die huweliksverhouding en die kulturele beïnvloeding in die tradisionele huwelike beskikbaar.

Meer navorsing in hierdie verband moet aangemoedig word om hierdie brug tussen die Eerste en Derde Wêreld te bou, om sodoende hierdie wedersydse kulturele beïnvloeding tussen die Westerse en tradisionele huwelik te vind. Die akkulturasieproses gaan met hierdie kulturele beïnvloeding en verandering gepaard. Om hierdie rede is die doel van die ondersoek om die huidige kenmerke van die swart getroude studente in die akkulturasieproses aan die Universiteit van Pretoria te identifiseer.

Om laasgenoemde te bereik sluit hierdie verkennende ondersoek die bestudering van die invloed van kultuur op die swart student, die invloed van die akkulturasieproses, die kenmerke van die swart getroude student en verskil tussen die Westerse en tradisionele huwelik in. Na aanleiding hiervan

word die kenmerke van die komponente van die huweliksverhouding onder swart getroude student in die akkulturasieproses verkry. Daar word dus enersyds na die verskil tussen die tradisionele en Westerse huwelike gekyk, om andersyds vas te stel hoe die swart getroude student se persepsie ten opsigte van die tradisionele huwelik tydens die akkulturasieproses verander het. Laastens word die huweliksbegeleiding met kulturele bewustheid volgens die geïntegreerde benadering kortliks bestudeer. Die navorser is van mening dat hierdie ondersoek 'n waardevolle basis vir verdere navorsing bied.

SUMMARY

TITLE: A Social Work Perspective on black married students in the process of acculturation at the University of Pretoria

CANDIDATE: Sonika du Preez

STUDYLEADER: Prof. M.S.E. du Preez

GRADE: Magister Artium in Social Work

Since the 1990s, socioeconomic, social and political changes in South Africa have given rise to changes in black communities (De Haas, 1989:5). Poverty, poor housing, unemployment, lack of recreational facilities and the migratory agricultural system are some of the factors that have a negative effect on the stability of black marriages and families. Viljoen (1994:6) states that the apartheid system has a further negative influence on the black family in South Africa. Not much literature is available on this negative influence and therefore the social work practice has to encourage research in this regard in order to remain relevant and effective.

Research in this regard is of major importance and for this reason, Malan (1992:30) states: "As regards Africa, the degree of acculturation in a Western direction and exposure to Western thinking are an important factor that is responsible for the varying individual accents. Much innovation will be needed to set off the traditional value systems of black people successfully and to incorporate them into an integrated development model in which a bridge is built between the First and Third Worlds." (*translated quote*) The researcher agrees with Strydom (1995:123) that social assistance cannot be offered in terms of Western guidelines to the black individual, in marriage and in the family. The problems in the pluralistic society and the various cultures cannot be addressed through a homogeneous, therapeutic intervention. New

indigenous models have to be developed to use largely new intervention strategies for marriage preparation and counselling.

Following the above discussion, major cultural differences, influence, change and adjustment are taking place between the African and Western cultures in South Africa. The latter is characterised by a process of acculturation. This adjustment to changes and the development of “new” characteristics in black marriages have to be studied as already mentioned to develop indigenous models for marriage guidance for black couples. The eventual, long-term goal of this study is to use the results to improve the quality of the black marriage and family in all ethnic groups, and by doing this, to effect reconstruction of the community in South Africa. Therefore, an overhead study of all four ethnic groups in South Africa is conducted.

For the execution of the study, traditional marriage refers to the marriage of the four ethnic population groups in South Africa, while modern marriage refers to Western marriage. According to Van Warmelo in Steyn, Strijdom, Viljoen & Bosman (1987:29), the black population groups in South Africa are classified anthropologically in four different ethnic groups, viz the Nguni, the Sothos, Tsonga Shangaan and Venda. According to the last author there are indeed similarities and some measure of cultural cohesion. Because of this, a comprehensive general study of black marriages in South Africa can be conducted.

To effect this, the researcher used the black married student in the acculturation process at the University of Pretoria as target group. Practical experience and the identification of relationship and marital problems among black married students at Student Support Services at the University of Pretoria motivated the researcher to undertake this study. Since the 1990s, the above changes have led to an increase in black students at white universities. This increase is attributed to the increase in democracy, the abolition of racism, the emphasis on equal rights and higher academic qualifications among the black population (Young, Ekeler, Swayer & Prichard, 1994:504). This phenomenon has led to the increase in students' demand for

marriage counselling at psychological and social services on campus (Dickstein, 1991:471).

In marriage counselling according to Western models, marriage does not only comprise the marriage between a man and a woman, but also the total of the components of the marital relationship (Alpaslan, 1994:19). Little information is available about the components of the marital relationship and the cultural influence in marriage.

More research in this regard should be encouraged to build this bridge between the First and Third Worlds in order to find this mutual influence between Western and traditional marriages. The acculturation process is associated with this cultural influence and change. For this reason, the purpose of the study is to identify the current characteristics of the black students in the acculturation process at the University of Pretoria.

To achieve this, this exploratory study includes the study of the influence of culture on the black student, the influence of the acculturation process, the characteristics of the black married student and differences from Western traditional marriage. Consequently, the characteristics of the components of the marital relationship among black students in the acculturation process are identified. On the one hand, the difference between traditional and Western marriages is examined on the other hand to determine how the black married student's perception of traditional marriage has changed during the acculturation process. Finally, marriage guidance is studied briefly with cultural awareness in accordance with the integrated approach. The researcher is of the opinion that this study offers a valuable basis for further research.

SLEUTELTERME

- 1. Maatskaplikewerkperspektief**
- 2. Swart Getroude Studente**
- 3. Huwelik**
- 4. Multikulturele Terapie**
- 5. Akkulturasie**
- 6. Kultuur**
- 7. Aanpassingsprobleme**
- 8. Universiteit van Pretoria**
- 9. Geïntegreerde model**
- 10. Inheemse Modelle**

KEYTERMS

- 1. Social Work Perspective**
- 2. Black Married Students**
- 3. Marriage**
- 4. Multicultural Therapy**
- 5. Acculturation**
- 6. Culture**
- 7. Adaptation problems**
- 8. University of Pretoria**
- 9. Integrated Model**
- 10. Indigenous Models**

INHOUDSOPGAWE

BLADSY

HOOFSTUK 1

ALGEMENE INLEIDING

1.1	INLEIDING	1
1.2	MOTIVERING VIR DIE STUDIE	4
1.3	PROBLEEMFORMULERING	5
1.4	DOEL VAN STUDIE	8
1.4.1	Doelstelling van die studie	8
1.4.2	Doelwitte van die studie	8
1.5	STELLINGS VIR DIE STUDIE	8
1.6	NAVORSINGSMETODOLOGIE	9
1.6.1	Soort navorsing	9
1.6.2	Navorsingsontwerp	10
1.6.3	Navorsingsprosedure en werkswyse	11
1.6.4	Voorondersoek	12
1.6.4.1	Literatuurstudie	12
1.6.4.2	Ervaring van kenners	13
1.6.4.3	Oorsigtelike beeld van die uitvoerbaarheid van die ondersoek	16
1.6.4.4	Studie van strategiese eenhede/toetsing van vraelys	17

1.6.5	Die begrensing van die studie	18
1.6.5.1	Omskrywing van die universum	18
1.6.5.2	Afbakening van die steekproef en die wyse van steekproefneming	18
1.7	PROBLEME TYDENS DIE STUDIE ONDERVIND	19
1.8	BEGRIPSOMSKRYWING	19
1.8.1	Maatskaplike werk	20
1.8.2	Akkulturasie	20
1.8.3	Getroud en huwelik	22
1.8.4	Student	23
1.8.5	Universiteit van Pretoria	24
1.9	INDELING VAN DIE NAVORSINGSVERSLAG	24
HOOFSTUK 2		
DIE KENMERKE VAN AKKULTURASIE ONDER SWART STUDENTE		
2.1	INLEIDING	26
2.2	DIE BEGRIPPE KULTUUR EN ETNOS	28
2.3	KULTURELE UNIVERSALIA	31
2.4	DIE FUNKSIE EN WAARDE VAN KULTUUR	32
2.5	ETNOGENESE OF KULTUURVERANDERINGE	35

2.6 DIE PROSES VAN AKKULTURASIE	36
2.7 DIE INVLOED VAN AKKULTURASIE OP DIE SWART STUDENT	38
2.8 DIE KENMERKE EN EIENSKAPPE VAN DIE STUDENT	40
2.8.1 Die student in die laat-adolessensie of vroeë volwasse fase	40
2.8.2 Probleme wat die student in die akkulturasieproses ervaar	42
2.9 DIE PSIGIESE IMPAK EN GEVOLGE VAN AKKULTURASIE	47
2.10 SAMEVATTING	51
HOOFSTUK 3	
KENMERKE VAN SWART GETROUDE STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA	58
3.1 INLEIDING	58
3.2 DIE VERSKIL TUSSEN TRADISIONELE EN WESTERSE HUWELIK	63
3.3 SWART GETROUDE STUDENTE IN DIE AKKULTURASIE- PROSES	67
3.3.1 Die gesin van herkoms	69

3.3.2	Selfbeeld	70
3.3.3	Seksualiteit	71
3.3.4	Huwelikskeuse	73
3.3.5	Huweliksmotief	75
3.3.6	Kommunikasie	77
3.3.7	Konflik	78
3.3.8	Potensiële groeiruiimte	79
3.3.9	Rolverdeling	80
3.3.10	Beroepsbeoefening	81
3.3.11	Ouerskap	82
3.3.12	Finansies	84
3.3.13	Skoonouers	84
3.3.14	Geloofsgroei	86
 3.4 'n GEÏNTEGREERDE BENADERING TEN OPSIGTE VAN HUWELIKSBEGELEIDING AAN SWART GETROUDE STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES		 87
3.4.1	Die geïntegreerde benadering	87
3.4.2	Die probleme wat swart getroude studente ervaar	89
 3.5 SAMEVATTING		 93
 HOOFSTUK 4		
EMPIRIESE VERWERKING		
 4.1 INLEIDING		 97
 4.2 DIE INVLOED VAN DIE AKKULTURASIEPROSES OP SWART GETROUDE STUDENTE		 100
4.2.1	Die kenmerke van die swart getroude studente aan die	

Universiteit van Pretoria	100
4.2.2 Kultuur en die invloed van akkulturasie op die swart student	102
4.3 DIE KENMERKE EN PROBLEME VAN DIE SWART GETROUDE STUDENTE AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA	109
4.4 HUWELIKSPROBLEME VAN DIE SWART GETROUDE STUDENT	121
4.5 BEHOEFTE AAN HUWELIKSBERADING ONDER SWART GETROUDE STUDENTE	127
4.6 SAMEVATTING	131
HOOFSTUK 5	
GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	
5.1 ALGEMENE INLEIDING	135
5.2 KENMERKE EN HOOFTEGENSE VAN SWART STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES	136
5.2.1 Samevatting	136
5.2.2 Gevolgtrekkings	138
5.2.3 Aanbevelings	141
5.3 DIE KENMERKE VAN SWART GETROUDE STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA	142

5.3.1	Die gesin van herkoms	143
5.3.1.1	Samevatting	143
5.3.1.2	Gevolgtrekkings	144
5.3.1.3	Aanbevelings	145
5.3.2	Selfbeeld	145
5.3.2.1	Samevatting	145
5.3.2.2	Gevolgtrekkings	146
5.3.2.3	Aanbevelings	146
5.3.3	Seksualiteit	147
5.3.3.1	Samevatting	147
5.3.3.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	147
5.3.4	Huwelikskeuse	148
5.3.4.1	Samevatting	148
5.3.4.2	Gevolgtrekkings	149
5.3.4.3	Aanbevelings	149
5.3.5	Huweliksmotief	150
5.3.5.1	Samevatting	150
5.3.5.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	150
5.3.6	Kommunikasie	151
5.3.6.1	Samevatting	151
5.3.6.2	Gevolgtrekkings	151
5.3.6.3	Aanbevelings	152
5.3.7	Konflik	152
5.3.7.1	Samevatting	152
5.3.7.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	153
5.3.8	Potensiële groei	153

5.3.8.1	Samevatting	153
5.3.8.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	154
5.3.9	Rolverdeling	154
5.3.9.1	Samevatting	154
5.3.9.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	155
5.3.10	Beroepsbeoefening	156
5.3.10.1	Samevatting	156
5.3.10.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	156
5.3.11	Ouerskap	157
5.3.11.1	Samevatting	157
5.3.11.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	157
5.3.12	Finansies	158
5.3.12.1	Samevatting	158
5.3.12.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	158
5.3.13	Skoonouers	159
5.3.13.1	Samevatting	159
5.3.13.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	159
5.3.14	Geloofsgroei of godsdienstbeoefening	160
5.3.14.1	Samevatting	160
5.3.14.2	Gevolgtrekkings en aanbevelings	160
5.4	DIE TOETSING VAN DOELSTELLINGS	161
5.4.1	Doelstellings: Om die kenmerke van die swart getroude studente in die akkulturasieproses aan die Universiteit	

van Pretoria te identifiseer	161
5.5 DIE TOETSING VAN DIE DOELWITTE VAN DIE STUDIE	161
5.5.1 Om inligting met betrekking tot die akkulturasieproses onder swart getroude studente te bestudeer	162
5.5.2 Om die verskille in Westerse- en tradisionele huwelike te identifiseer	160
5.5.3 Om inligting ten opsigte van die problematiek rondom swart getroude studente in die akkulturasieproses te bestudeer	162
5.5.4 Om deur middel van die gevolgtrekkings, aanbevelings ten opsigte van huweliksbegeleiding en -beraad aan swart getroude studente na aanleiding van die geïntegreerde benaderingsmodel, te formuleer	163
5.6 DIE FORMULERING VAN STELLINGS EN HIPOTESES	163
5.7 SLOTOPMERKING	164
6. BRONNELYS	166
7. BYLAE 1: Vraelys/Questionnaire	175

LYS VAN TABELLE EN FIGURE

BLADSY

LYS VAN TABELLE

Tabel 1:	Die Verskille tussen tradisionele en moderne huwelike	66
Tabel 2:	Die geïntegreerde benadering	88
Tabel 3:	Die negatiewe invloed van akkulturasie	105
Tabel 4:	Die positiewe invloed van akkulturasie	107
Tabel 5:	Probleme ten opsigte van akademie onder swart getroude studente	121
Tabel 6:	Huweliksprobleme onder swart getroude studente	123
Tabel 7:	Die behoeftes vir huweliksverryking en -berading	129

LYS VAN FIGURE

Figuur 1:	Huweliksmotief	111
Figuur 2:	Huwelikskeuse	113
Figuur 3:	Rolverwagtinge van die manlike respondente	115
Figuur 4:	Rolverwagtinge van die vroulike respondente	116
Figuur 5:	Seksualiteit	118